

رامیار و تاریخ قرآن

تألیف

حسن بشارتی راد

خانه کتاب

تهران ۱۳۸۸

سرشناسه: بشارتی‌راد حسن ۱۳۱۳ -
 عنوان و نام پدیدآور: رامیار و تاریخ قرآن / تألیف حسن بشارتی‌راد.
 مشخصات ظاهری: ۱۲۶ ص.
 فروست: خانه کتاب: ۱۹۸. مجموعه ایرانیان و قرآن: ۳۴.
 شابک‌دوره: ۸ - ۱۰ - ۵۵۰۵ - ۶۰۰ - ۹۷۸ - ۳۵۰۰۰ ریال: ج. ۳۲. ۰ - ۴۵ - ۵۵۰۵ - ۶۰۰ - ۹۷۸
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
 موضوع: رامیار، محمود. ۱۳۰۱ - ۱۳۶۳.
 موضوع: رامیار، محمود. ۱۳۰۱ - ۱۳۶۳. تاریخ قرآن - نقد و تفسیر
 موضوع: قرآن - تاریخ
 رده‌بندی کنگره: ۱۲۸۹ ۳۰۸۲ ت ۷۲/۲ BP
 رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۱۹
 شماره کتابشناسی ملی: ۱۹۹۱۱۷۷

مجموعه ایرانیان و قرآن

خانه کتاب

۳۴

۱۹۸

نام اثر: رامیار و تاریخ قرآن (ایرانیان و قرآن)

تألیف: حسن بشارتی‌راد

زیر نظر: اکبر تقیان و علی اوجیی

شابک: ۰ - ۴۵ - ۵۵۰۵ - ۶۰۰ - ۹۷۸

طراح جلد: سید علی موسوی

حروفچینی و صفحه‌آرایی: رضا علی‌محمدی

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول - اسفند ماه ۱۳۸۸

قیمت: ۳۵۰۰۰ ریال

ناشر: خانه کتاب

لیتوگرافی و چاپ و صحافی: سازمان چاپ و انتشارات

آدرس: تهران، خیابان انقلاب، بین صبا و فلسطین جنوبی، شماره ۱۰۸۰ تلفن: ۸۸۳۴۲۹۸۵

درباره مجموعه «ایرانیان و قرآن کریم»

به نام آن که جان را فکرت آموخت

به گواهی منابع تاریخی، ایرانیان تنها ملت فرهیخته‌ای بودند که آیین حنیف اسلام را با آغوش باز پذیرفتند. ایرانیان در برابر بزرگ‌ترین لشکرکشیها، همچون هجوم دو لشکر شکست‌ناپذیر روم و مغول که قدرتهای نامور دوران خود بودند، ایستادگی کردند، اما با سپاهیان اعراب به گونه‌ای دیگر رفتار کردند. زیرا آنها حامل آیینی الهی بودند که پیش از آن پیامبر رحمت در نامه خویش پادشاه ایران را بدان خوانده بود:

به نام خداوند مهر گستر مهربان

از محمّد رسول خدا به کسری بزرگ ایران

درود بر کسی که از هدایت پیروی کند و به خدا و پیامبرش باور داشته باشد و گواهی دهد که هیچ پرسته‌ای جز خدای بی‌همتا نیست؛ و محمد بنده و پیام آور اوست. تو را به پیروی از خدای می‌خوانم. چرا که من پیامبر او برای تمامی مردمانم.

ایرانیان که از پشتمانه فرهنگی و تمدن غنی و دراز دامنی برخوردار بودند، با هوش و درایت ذاتی خویش دریافتند که اسلام گمشده‌ای است که آنها را به نیکبختی جاودان که به دنبالش بودند می‌رساند؛ از این روی با جان و دل به استقبالش رفتند و در راه رشد و گسترش آن در سراسر گیتی از اعراب پیشی گرفتند و از هیچ تلاشی فروگذار نشدند.

صفای باطنی و هوش سرشار ایرانیان باعث شد تا از همان آغاز از برترین دین باوران، مبلغان و قاریان، حافظان، مترجمان و مفسران آخرین وحی نامه الهی باشند. در عصر کنونی شاید بسیاری ندانند که پارسی‌گویان نه تنها در عرصه فقه، حدیث، حکمت و... بلکه در ساخت حفظ، قرائت، ترجمه و تفسیر قرآن کریم نیز پیش‌تاز بوده‌اند.

مجموعهٔ چهل جلدی «ایرانیان و قرآن کریم» نیم‌نگاهی است به بیش از پانزده قرن تلاش قرآن پژوهان ایرانی در معرفی و بزرگداشت آخرین وحی نامه الهی. از آنجا که مخاطبان این مجموعه گرانسنگ جوانان پژوهشگر هستند، سعی شده است از زبانی ساده و روان در نگارش آثار استفاده شود و در پایان هر اثر منابعی برای مطالعهٔ بیشتر معرفی گردد.

آنچه پیش روی شماست، دفتر سی و چهارم مجموعهٔ ایرانیان و قرآن است که مؤلف گرانمایهٔ آن جناب آقای حسن بشارتی راد، دکتر محمود رامیار و اثر ارزشمند وی در تاریخ قرآن کریم را به نسل جوان قرآن پژوه معرفتی کرده است.

در پایان شایسته است نخست از تمامی نویسندگان اندیشه وری که در به فعلیت رسیدن این مجموعه مشارکت داشته‌اند؛ و نیز معاون محترم امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، جناب آقای دکتر محسن پرویز و مدیر عامل محترم مؤسسهٔ خانهٔ کتاب، جناب آقای علی شجاعی صائین تقدیر شود. زیرا بدون حمایت

————— ♦ دربارهٔ مجموعهٔ ایرانیان و قرآن / هفت ♦ —————

این عزیزان هرگز مجموعهٔ «ایرانیان و قرآن» در قالبی زیبنده و درخور به پژوهشگران و علاقه‌مندان فرهنگ غنی ایرانی اسلامی عرضه نمی‌شد.

اکبر ثقفیان و علی اوجیبی

فهرست مطالب

صفحه

بخش اول: شرح احوال و زندگی دکتر محمود رامیار	۱
شرح زندگی	۳
تحصیلات	۵
استادان	۷
فعالیت‌های علمی و مدیریتی در دانشگاه	۹
مشاغل و مناصب اداری و دولتی	۱۲
گرایش‌ات سیاسی	۱۴
سال‌شمار زندگی	۱۶
بخش دوم : آثار علمی و خدمات اجتماعی دکتر محمود رامیار	۱۹
فصل اول: آثار علمی	۲۱
الف. کتاب‌ها	۲۱
۱. تاریخ قرآن	۲۱
۲. فهارس القرآن (فهرست نامه قرآن)	۲۳

۲۴	- کشف الآيات الفبائی یا فهرس الالفاظ (فهرست کلمات).
۲۵	- فهرس المطالب (فهرست مطالب).....
۲۶	۳. در آستانه قرآن.....
۲۹	۴. الفهرست (تصحیح).....
۳۱	۵. بخشی از نبوت اسرائیلی و مسیحی.....
۳۲	۶. در آستانه سالزاد پیامبر(ص).....
۳۳	ب. مقالات.....
۳۴	ج. جزوه‌ها و درسنامه‌ها.....
۳۴	د. آثار علمی چاپ نشده.....
۳۴	- ترجمه و تفسیر قرآن.....
۳۶	- علوم قرآنی.....
۳۷	فصل دوم: خدمات علمی و اجتماعی.....
۳۷	الف. ساختمان دانشکده الهیات دانشگاه مشهد.....
۳۸	ب. کنگره هزاره شیخ طوسی.....
۳۸	ج. تأسیس بخش خطی کتابخانه دانشکده علوم معقول و منقول.....
۳۸	د. تأسیس نشریه پژوهشی دانشکده علوم معقول و منقول.....
	بخش سوم: گزارش توصیفی و محتوایی از کتاب تاریخ قرآن دکتر محمود رامیار.....
۴۱	۱. اصطلاح تاریخ قرآن.....
۴۶	۲. گزارش توصیفی: فصل‌های هفده گانه کتاب تاریخ قرآن.....
۵۱	فصل اول: گامی کوتاه و لرزان در پیشگاه قرآن.....
۵۱	فصل دوم: نام‌های قرآن.....
۵۲	فصل سوم: آغاز وحی.....
۵۳	فصل چهارم: چگونگی وحی.....
۵۴	فصل پنجم: در مدار وحی.....

فصل ششم: نزول قرآن	۵۶
فصل هفتم: تألیف قرآن در زمان رسول خدا(ص)	۵۷
فصل هشتم: جمع قرآن در زمان ابوبکر	۶۰
فصل نهم: مصاحف هم زمان ابوبکر	۶۱
فصل دهم: در زمان عمر	۶۱
فصل یازدهم: یکی کردن مصاحف در زمان عثمان	۶۲
فصل دوازدهم: خط قرآن	۶۶
فصل سیزدهم: إعجام و نقطه گذاری	۶۷
فصل چهاردهم: آیه ها و سوره ها	۶۷
فصل پانزدهم: مکی و مدنی در قرآن	۶۸
فصل شانزدهم: سبب نزول	۶۹
فصل هفدهم: ترجمه قرآن	۷۰
گزارش توصیفی ملحقات	۷۱
فهرست ها	۷۲
۳. نشر کتاب تاریخ قرآن	۷۳
۴. روش کار دکتر محمود رامیار در تاریخ قرآن	۷۹
روش استنباط از منابع و مصادر علوم اسلامی	۷۹
روش آدرس دهی آیات و سوره ها	۸۱
۵. ویژگی ها و امتیازات تاریخ قرآن دکتر محمود رامیار	۸۳
اولین کتاب فارسی در موضوع تاریخ قرآن	۸۴
پژوهش جامع و دقت کافی	۸۵
نقد و بررسی اقوال مستشرقان	۸۶
رعایت اصول و ضوابط تحقیق	۸۷
نثر شیوا و بیان ساده و روان	۸۸
تواضع دکتر محمود رامیار در عین شجاعت در تحقیق	۸۸
۶. اتقان و اعتبار منابع	۹۱

فراوانی منابع ۹۲

منابع لاتین ۹۳

بخش چهارم: دیدگاه دکتر محمود رامیار پیرامون برخی موضوعات مهم تاریخ

قرآن ۹۵

فصل اول: آغاز وحی ۹۷

فصل دوم: افسانه‌ی غرانیق ۱۰۱

افسانه‌ی غرانیق چیست؟ ۱۰۱

تاریخچه‌ی داستان ۱۰۱

ساختگی بودن افسانه‌ی غرانیق ۱۰۳

فصل سوم: پیامبر و فراموشی ۱۰۵

فصل چهارم: چستی وحی در اسلام و مسیحیت ۱۰۹

مفهوم و ماهیت وحی در مسیحیت ۱۰۹

مفهوم و ماهیت وحی در اسلام ۱۱۰

تفاوت تلقی مسلمانان و مسیحیان از وحی ۱۱۳

فصل پنجم: چگونه نزول قرآن ۱۱۵

معنی نزول قرآن ۱۱۵

مراحل نزول قرآن ۱۱۶

دیدگاه‌ها و نظریه‌ها ۱۱۸

دیدگاه اول ۱۱۸

نقد دیدگاه اول ۱۱۹

دیدگاه دوم ۱۲۰

نقد دیدگاه دوم ۱۲۰

دیدگاه سوم ۱۲۱

نقد دیدگاه سوم ۱۲۲

دیدگاه چهارم ۱۲۲

۱۲۳	دیدگاه دکتر محمود رامیار.....
۱۲۴	کلمات قرآن از کیست؟.....
۱۲۷	چگونگی نزول تدریجی.....
۱۲۹	فصل ششم: جمع قرآن.....
۱۳۰	مراحل جمع قرآن (نظریه‌ی مشهور).....
۱۳۱	مراحل چهارگانه‌ی جمع قرآن.....
۱۳۳	گردآوری قرآن در زمان پیامبر (ص).....
۱۳۵	دلایل گردآوری قرآن در زمان رسول خدا (ص).....
۱۳۸	سرنوشت مجموعه‌های قرآنی زمان پیامبر (ص).....
۱۳۹	خلاصه و جمع‌بندی.....
۱۳۹	الف. عصر پیامبر اکرم (ص).....
۱۴۰	ب. دوره‌ی ابو بکر.....
۱۴۰	ج. دوره‌ی عثمان.....
۱۴۱	فهرست منابع.....
	نمایه‌ها
۱۴۹	۱. آیات.....
۱۵۱	۲. روایات.....
۱۵۳	۳. اشخاص.....
۱۵۷	۴. گروه‌ها.....
۱۵۹	۵. کتابها.....
۱۶۱	۶. جای‌ها.....